

“Promoting Meaningful Integration of 3rd Country National Children to Education - IntegratEd”

Project number: 776143

Deliverable D 2.3

Οδηγός Καθοδηγητή

04/10/2018

Version 2.0

Authors list			
Author	Partner		Date
Giulia Tarantino	CESIE		04/10/2018
Versioning			
Version	Summary	Reviewing partners	Date
1.0	Development of the Draft version v01		03/09/2018
1.1	Review	KMOP, InteRed	21/09/2018
2.0	Final version following peer reviews		04/10/2018

The project has been funded with support from the European Commission.

The content of this publication represents the views of the author only and is his/her sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα.....	2
1. Εισαγωγή.....	3
1.1. Το Έργο IntegratEd	3
1.2 ΠΕ2: Ανάπτυξη και Πιλοτική Εφαρμογή του Μοντέλου Εκπαιδευτικής Υποστήριξης για παιδιά ΥΤΧ.....	5
2. Πρόγραμμα καθοδήγησης.....	5
2.1 Ωφελούμενοι.....	6
2.2 Ο ρόλος του καθοδηγητή.....	8
2.3 Διαπολιτισμική καθοδήγηση	9
3. Εκπαιδευτική Υποστήριξη	9
4. Υποστήριξη Κοινωνικής Ένταξης	12
5. Οδηγίες και Συμβουλές για να διαμορφώσετε μία καλή σχέση με τους καθοδηγούμενους	13
6. Επικοινωνία με τους γονείς των καθοδηγούμενων	15
7. Επικοινωνία με τους καθηγητές των καθοδηγούμενων.....	16
8. Σχεδιασμός δραστηριοτήτων.....	17
8.1 Προγραμματισμός δραστηριοτήτων εκπαιδευτικής υποστήριξης	19
8.2 Προγραμματισμός δραστηριοτήτων κοινωνικής ένταξης.....	20
9. Πηγές-Βίντεο.....	21
Παράρτημα Ι – Πρότυπο Ημερολογίου Καθοδηγητή	22
Παράρτημα ΙΙ – Πρότυπο Ημερολογίου Καθοδηγούμενου/-ης.....	25
Παράρτημα ΙΙΙ - Πρότυπο Χρονοδιαγράμματος Συναντήσεων.....	29

1. Εισαγωγή

Ο «Οδηγός Καθοδηγητή» έχει ως στόχο να βοηθήσει τόσο τους καθοδηγητές όσο και τη σχολική κοινότητα να κατανοήσουν, να οργανώσουν και να πραγματοποιήσουν τις δραστηριότητες του προγράμματος καθοδήγησης στο πλαίσιο του έργου “IntegratEd – Promoting Meaningful Integration of Third Country National Children to Education”.

Σε αυτό τον οδηγό, οι καθοδηγητές, οι εκπαιδευτικοί και το σχολικό προσωπικό μπορούν να βρουν πρακτικές πληροφορίες και χρήσιμες συμβουλές για τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να υλοποιήσουν ένα πρόγραμμα καθοδήγησης για νεοαφιχθέντες μαθητές ΥΤΧ. Στις σελίδες που ακολουθούν, θίγονται διάφορα ζητήματα. Αρχικά, γίνεται μία εισαγωγή στο έργο IntegratEd και το πρόγραμμα καθοδήγησης και στη συνέχεια, περιγράφεται ο ρόλος του καθοδηγητή. Έπειτα, εξετάζονται τα ζητήματα της εκπαιδευτικής υποστήριξης και της υποστήριξης της κοινωνικής ένταξης των μαθητών ΥΤΧ καθώς επίσης, προτείνονται οδηγίες και συμβουλές για τη δημιουργία μίας θετικής σχέσης με τους καθοδηγούμενους. Τέλος, παρουσιάζεται ο σχεδιασμός των δραστηριοτήτων και της επικοινωνίας με τους γονείς και τους καθηγητές των μαθητών ΥΤΧ.

1.1. Το Έργο IntegratEd

Το έργο “IntegratEd - Promoting Meaningful Integration of Third Country Nationals Children to Education” έχει διετή διάρκεια και χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο του Προγράμματος του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (Asylum, Migration and Integration Fund - AMIF). Υλοποιείται από ένα σχήμα έξι (6) συνεργαζόμενων φορέων σε 5 χώρες με συντονιστή το Κέντρο Μέρμνας Οικογένειας και Παιδιού (ΚΜΟΠ) (Ελλάδα) σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Σπουδών και Πρωτοβουλιών CESIE (Ιταλία), το ίδρυμα InteRed (Ισπανία), τη συμβουλευτική εταιρεία Canary Wharf Consulting LTD - CWC (Ηνωμένο Βασίλειο), την Περιφερειακή Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Κεντρικής Μακεδονίας (Ελλάδα) και τον οργανισμό European Parents Association – EPA (Βέλγιο).

Το έργο στοχεύει στην ενίσχυση της συμμετοχής των νεοαφιχθέντων παιδιών υπηκόων τρίτων χωρών (ΥΤΧ) στην εκπαίδευση και στην καταπολέμηση των διακρίσεων που ασκούνται σε βάρος των παιδιών αυτών στο σχολικό περιβάλλον στην Ελλάδα, την Ιταλία και την Ισπανία και την ΕΕ γενικότερα.

Οι στόχοι του έργου πρόκειται να επιτευχθούν μέσω:

- της αύξησης της συμμετοχής των παιδιών ΥΤΧ στην εκπαίδευση και του ποσοστού απόκτησης απολυτηρίου γυμνασίου/λυκείου στην Ελλάδα, την Ιταλία και την Ισπανία, ώστε να ενισχυθεί η προσωπική τους ανεξαρτησία και η ενεργός συμμετοχή τους στα κοινά,
- της υποστήριξης των ακαδημαϊκών επιδόσεων των μαθητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης,
- της ενίσχυσης των ικανοτήτων της εκπαιδευτικής κοινότητας στη διαχείριση ολοένα αυξανόμενων διαπολιτισμικών και ποικιλόμορφων σχολικών τάξεων,
- της διευκόλυνσης και της προώθησης της συμμετοχής των γονέων των ΥΤΧ στην παιδεία και τη σχολική ζωή των παιδιών τους,
- της διεύρυνσης των γνώσεων των μαθητών και των γονέων των ΥΤΧ για τα εκπαιδευτικά συστήματα της Ελλάδας, της Ιταλίας και της Ισπανίας,
- της διατήρησης και της ενίσχυσης της μητρικής γλώσσας και της κουλτούρας των μαθητών των ΥΤΧ,
- της ενθάρρυνσης της ανταλλαγής εμπειριών και καλών πρακτικών για την επιτυχή ένταξη των παιδιών ΥΤΧ στην εκπαίδευση καθώς και μέσω της προώθησης μοντέλων ολοκληρωμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης,
- της ευαισθητοποίησης του κοινού σχετικά με τον ρόλο που διαδραματίζει η εκπαίδευση στη διαμόρφωση κοινωνιών χωρίς αποκλεισμούς και στην ένταξη των μαθητών ΥΤΧ στο σχολικό περιβάλλον,
- της προώθησης της σημαντικότητας των διαπολιτισμικών ικανοτήτων στον σχεδιασμό πολιτικής στην εκπαίδευση.

Το έργο αποτελείται από πέντε (5) Πακέτα Εργασίας:

ΠΕ1: Εντοπισμός και Αξιολόγηση των Πολιτικών και των Πρακτικών που εφαρμόζονται για την ενίσχυση της Ένταξης των Παιδιών Υπηκόων Τρίτων Χωρών (ΥΤΧ) στην Εκπαίδευση

ΠΕ2: Ανάπτυξη και Πιλοτική Εφαρμογή του Μοντέλου Εκπαιδευτικής Υποστήριξης για παιδιά ΥΤΧ

ΠΕ3: Ανταλλαγή Εμπειριών και Καλών Πρακτικών για την Επιτυχή Ένταξη των παιδιών ΥΤΧ στην Εκπαίδευση και την Προώθηση του Μοντέλου Εκπαιδευτικής Υποστήριξης

ΠΕ4: Εκστρατεία ευαισθητοποίησης (δραστηριότητες διάδοσης και επικοινωνίας)

ΠΕ5: Διαχείριση και Συντονισμός της Δράσης

1.2 ΠΕ2: Ανάπτυξη και Πιλοτική Εφαρμογή του Μοντέλου Εκπαιδευτικής Υποστήριξης για παιδιά ΥΤΧ

Ο παρών οδηγός συντάχθηκε στο πλαίσιο του Πακέτου Εργασίας 2 «Ανάπτυξη και πιλοτική εφαρμογή του μοντέλου εκπαιδευτικής υποστήριξης για παιδιά ΥΤΧ» και αποσκοπεί στη δημιουργία και την υλοποίηση ενός Μοντέλου Εκπαιδευτικής Υποστήριξης για παιδιά ΥΤΧ στην Ελλάδα, την Ιταλία και την Ισπανία με απώτερο σκοπό την ενίσχυση της συμμετοχής τους στη σχολική εκπαίδευση και κατ' επέκταση την προώθηση της ενσωμάτωσής τους στην κοινωνία υποδοχής.

Το Μοντέλο Εκπαιδευτικής Υποστήριξης πρόκειται να βοηθήσει τα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας:

- Να ενισχύσουν τις ικανότητες τους, ώστε να είναι σε θέση να ανταποκριθούν στις ανάγκες των μαθητών ΥΤΧ,
- Να ενισχύσουν τις ακαδημαϊκές δεξιότητες των μαθητών ΥΤΧ,
- Να προωθήσουν τη συμμετοχή των γονέων μαθητών ΥΤΧ στη σχολική ζωή των παιδιών τους,
- Να αναπτύξουν τις διαπολιτισμικές τους ικανότητες.

Το Μοντέλο Εκπαιδευτικής Υποστήριξης βασίστηκε σε προτάσεις και συστάσεις που έχουν υποβληθεί σε σχετικά έγγραφα πολιτικής και ερευνητικές μελέτες σε επίπεδο ΕΕ καθώς επίσης, στα αποτελέσματα της έρευνας που διεξήχθη από τους εταίρους που συμμετέχουν στο έργο στο πλαίσιο του Πακέτου Εργασίας 1 (ΠΕ1). Στόχος του είναι να καλύψει τις ανάγκες των μαθητών ΥΤΧ σε διάφορα επίπεδα, όπως σε επίπεδο ακαδημαϊκής υποστήριξης, γονικής και διαπολιτισμικής συμμετοχής.

Σε ό,τι αφορά την ακαδημαϊκή υποστήριξη, θα παρέχεται μέσω των ακόλουθων δύο δράσεων:

1. Πρόγραμμα καθοδήγησης
2. Ηλεκτρονική πλατφόρμα εκπαιδευτικής υποστήριξης

2. Πρόγραμμα καθοδήγησης

Το πρόγραμμα καθοδήγησης του έργου IntegratEd θα δοκιμαστεί πιλοτικά σε 5 σχολεία ανά χώρα εταίρου στην υλοποίηση, δηλαδή στην Ελλάδα, την Ιταλία και την Ισπανία. Κάθε χώρα πρόκειται να εμπλέξει στο πρόγραμμα αυτό τουλάχιστον 25 ζεύγη

καθοδηγητών-καθοδηγούμενων. Το εν λόγω πρόγραμμα θα λειτουργήσει καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους.

Το σκεπτικό στο οποίο βασίζεται το πρόγραμμα καθοδήγησης είναι η παροχή στήριξης προς τους μαθητές ΥΤΧ που εγκαταστάθηκαν πρόσφατα σε ευρωπαϊκές χώρες με στόχο να συμβάλει στην ομαλή ένταξή τους αφενός στο νέο εκπαιδευτικό σύστημα και αφετέρου στη νέα σχολική τους κοινότητα.

Επομένως, ο καθοδηγητής καλείται να στηρίξει τον/την καθοδηγούμενο/-η τόσο σε εκπαιδευτικά ζητήματα όσο και σε κοινωνικά προκειμένου να καταστεί η διαδικασία ένταξης αποτελεσματική όχι μόνο από πλευράς σχολικών επιδόσεων, αλλά επίσης, από πλευράς κοινωνικής ένταξης των μαθητών ΥΤΧ στη νέα σχολική κοινότητα.

2.1 Ωφελούμενοι

Προτού αναφερθούμε στο περιεχόμενο του όρου «καθοδηγητής» και με ποιον τρόπο μπορεί το άτομο αυτό να συμβάλει στη σχολική ένταξη των μαθητών ΥΤΧ, κρίνεται σκόπιμο να κατανοήσουμε ποιο είναι το προφίλ των ωφελούμενων του προγράμματος καθοδήγησης.

Νεοαφιχθέντες μαθητές ΥΤΧ είναι εκείνοι που μόλις εγκαταστάθηκαν σε μία ξένη χώρα και πλέον ετοιμάζονται να διαβούν το κατώφλι της σχολικής εκπαίδευσης της χώρας φιλοξενίας. Ασφαλώς, πρόκειται για μία ιδιαίτερα ετερόκλητη ομάδα ατόμων από πλευράς εθνικότητας, ηλικίας, πολιτισμικού υποβάθρου, εμπειριών ζωής, προηγούμενων σπουδών και ομιλούμενης γλώσσας. Ωστόσο, η ομάδα αυτή ως σύνολο, αντιμετωπίζει αρκετά **εμπόδια και προκλήσεις**, μόλις ξεκινά τη φοίτηση στο σχολείο της χώρας φιλοξενίας.

Η γλώσσα της χώρας φιλοξενίας είναι ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μαθητές ΥΤΧ. Αν δεν μιλούν με ευχέρεια την εθνική γλώσσα, επηρεάζεται αρνητικά τόσο η μαθησιακή τους εμπειρία όσο και η ικανότητά τους να ενταχθούν στη νέα σχολική τους κοινότητα και να κάνουν φίλους.

Οι πολιτισμικοί κανόνες που ισχύουν στη χώρα υποδοχής μπορούν να αποτελέσουν μία ακόμη δυσκολία για τους μαθητές ΥΤΧ. Όπως είναι φυσικό, σε κάθε πολιτισμό υπάρχουν άγραφοι κανόνες σχετικά με το ποια θεωρείται πρέπουσα συμπεριφορά και το αντίθετο, την αίσθηση του χιούμορ και τα ανέκδοτα, τις διατροφικές συνήθειες και ούτω καθεξής. Επειδή οι νεοαφιχθέντες μαθητές ΥΤΧ έρχονται για πρώτη φορά σε επαφή με την τοπική κουλτούρα, δεν είναι τόσο εύκολο για αυτούς να κατανοήσουν και να αποδεχθούν τους νέους τρόπους συμπεριφοράς, γεγονός που θα μπορούσε,

όμως, να τους προκαλέσει αισθήματα σύγχυσης και κοινωνικής απομόνωσης. Επιπλέον, αν η πολιτισμική ετερότητα δεν αντιμετωπιστεί με τον κατάλληλο τρόπο, μπορεί να οδηγήσει σε παρεξηγήσεις ή επαίσχυντες ρατσιστικές συμπεριφορές σε βάρος των παιδιών αυτών. Όλα τα παραπάνω, ακόμη και αν παραλείψουμε το γεγονός ότι κάνουν τους μαθητές ΥΤΧ να νιώθουν ανεπιθύμητοι, υπονομεύουν την εμπιστοσύνη και την προθυμία τους να ενταχθούν στη νέα σχολική κοινότητα.

Οι διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα στο νέο και το προηγούμενο εκπαιδευτικό σύστημα αλλά και στις διδακτικές μεθοδολογίες μπορούν εξίσου να τους δημιουργήσουν δυσκολίες, αν δεν αντιμετωπιστούν με τον κατά το δυνατόν πιο αποτελεσματικό τρόπο.

Επιπρόσθετα, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι ορισμένοι από αυτούς τους μαθητές πιθανότατα να έχουν υποστεί **στρεσογόνες ή/και τραυματικές εμπειρίες** πριν την άφιξή τους στη χώρα υποδοχής. Για παράδειγμα, μπορεί να είναι αιτούντες άσυλο ή πρόσφυγες από μία χώρα που βρίσκεται σε εμπόλεμη κατάσταση (π.χ. Σύριοι πρόσφυγες) ή μπορεί να έχουν βιώσει πολύ άσχημες καταστάσεις, όπως περιστατικά βίας και εγκληματικότητας στη χώρα τους ή ακόμη και να έχουν διασχίσει την έρημο Σαχάρα στο ταξίδι τους προς την Ευρώπη.

Όμως, και οι γονείς των μαθητών αυτών αντιμετωπίζουν παρόμοιες δυσκολίες με τα παιδιά τους, όταν μετακινούνται σε μία ξένη χώρα. Με άλλα λόγια, το επίπεδο κατανόησης που διαθέτουν σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας του νέου εκπαιδευτικού συστήματος και ο τρόπος με τον οποίο μπορούν να συμμετάσχουν στη σχολική κοινότητα των παιδιών τους μπορούν να συνιστούν δύο επιπλέον εμπόδια για αυτούς, ειδικά στην περίπτωση που υστερούν ως προς τον βαθμό κατοχής της γλώσσας της χώρας υποδοχής.

Σύμφωνα με το έγγραφο πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τίτλο “Educational support models – the current policy response in Europe”¹ (2012), οι νεοαφιχθέντες μαθητές ΥΤΧ χρειάζονται στήριξη σε τέσσερις (4) γενικούς τομείς: γλωσσική υποστήριξη, ακαδημαϊκή υποστήριξη, συμμετοχή γονέων και κοινοτήτων και διαπολιτισμική/ό εκπαίδευση/περιβάλλον. Η στρατηγική αυτή έχει ως στόχο να προσφέρει μία ολοκληρωμένη απάντηση στις ανάγκες των νεοαφιχθέντων υπηκόων τρίτων χωρών (ΥΤΧ) όσον αφορά την εκπαίδευσή τους. Επομένως, είναι απαραίτητο οι καθοδηγητές να έχουν υπόψη τις παραπάνω πληροφορίες ανά πάσα στιγμή και

---

¹ European Union, 2012 “Educational support models – the current policy response in Europe”.

κυρίως, όταν διεξάγουν δραστηριότητες με τους καθοδηγούμενους τους αλλά και όταν σκέφτονται να σχεδιάσουν μελλοντικές δραστηριότητες, να επικοινωνήσουν με τους γονείς και τους καθηγητές των εν λόγω μαθητών.

2.2 Ο ρόλος του καθοδηγητή

Καταρχήν, ας ανακαλύψουμε τι σημαίνει η λέξη «μέντορας». Πρόκειται για μία λέξη με μακρά ιστορία. Η πρώτη αναφορά στην έννοια του μέντορα γίνεται στην «Οδύσσεια» του Ομήρου. Στο ποίημα αυτό, ο Μέντωρ ήταν πιστός φίλος του Οδυσσέα που ανέλαβε μία πολύ σοβαρή υποχρέωση, όταν ο βασιλιάς της Ιθάκης αναγκάστηκε να φύγει από το νησί με τον στρατό του για να λάβει μέρος στον Τρωϊκό Πόλεμο. Μετά την αναχώρηση του ο Οδυσσέας ανέθεσε στον Μέντορα τη μόρφωση και τη στρατιωτική εκπαίδευση του γιου του. Χωρίς την πολύτιμη συνδρομή του Μέντορα, ο Τηλέμαχος δεν θα κατάφερνε να βοηθήσει τον πατέρα του να επανακτήσει τον πλήρη έλεγχο του βασιλείου του από τους μνηστήρες και να επαναφέρει την τάξη και την οικογενειακή τους ευτυχία. Από τότε, η λέξη «μέντορας» αναφέρεται σε **ένα πρόσωπο που μεταλαμπαδεύει τις γνώσεις, τις δεξιότητες και την πείρα που διαθέτει σε ένα άτομο νεαρής ηλικίας και το προετοιμάζει να αντιμετωπίσει μία συγκεκριμένη πρόκληση στο πλαίσιο μίας δυαδικής σχέσης.**

Εν προκειμένω, ο ρόλος του καθοδηγητή περιλαμβάνει **την ενίσχυση της ένταξης των νεοαφιχθέντων παιδιών υπηκόων τρίτων χωρών (ΥΤΧ) στην εκπαίδευση.** Η στήριξη που αναμένεται να προσφέρουν οι καθοδηγητές θα πρέπει να είναι αφενός εκπαιδευτική και αφετέρου κοινωνική. Ο καθοδηγητής, εφόσον θα είναι ένας μεγαλύτερος σε ηλικία μαθητής με αρκετές γνώσεις και πείρα σχετικά με το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας και την τοπική κουλτούρα, θα είναι υπεύθυνος να μεταδώσει τις γνώσεις αυτές στον/στην καθοδηγούμενο/-ή του. Με άλλα λόγια, οι καθοδηγητές θα συμβάλουν όχι μόνο στην ακαδημαϊκή αλλά και στη συναισθηματική υποστήριξη των καθοδηγούμενων. Συνεπώς, δύο είναι τα σημεία αφετηρίας για την επίτευξη όλων των παραπάνω στόχων του έργου: πρώτον, η ανάπτυξη μίας λειτουργικής σχέσης μεταξύ καθοδηγητή-καθοδηγούμενου/-ης και ο προγραμματισμός τακτικών συναντήσεων (μία ανά δύο εβδομάδες) μεταξύ των δύο.

Απαραίτητες προϋποθέσεις για να αναλάβει κάποιος τον ρόλο του μέντορα είναι:

- Η ανοιχτόμυαλη προσέγγιση, χωρίς προκαταλήψεις,
- Το ενδιαφέρον για τη συμμετοχή,
- Η προθυμία συζήτησης για οποιοδήποτε θέμα απασχολεί τον/την καθοδηγούμενο/-η, και

- Ένα καλό επίπεδο ενσυναίσθησης.

Ο καθοδηγητής θα λειτουργήσει ως συνδετικός κρίκος ανάμεσα στους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς, δηλαδή θα τους βοηθήσει να αναπτύξουν μία καλή μεταξύ τους επικοινωνία και θα φροντίσει να ενημερώνει το σχολικό προσωπικό για συγκεκριμένες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι καθοδηγούμενοί τους (όποτε αυτό κρίνεται απαραίτητο/σχετίζεται με το σχολείο). Σε κάθε περίπτωση, **η ιδιωτική ζωή του/της καθοδηγούμενου/-ης δεν θα πρέπει να παραβιάζεται, όπως επίσης τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο της συζήτησης θα πρέπει να θεωρούνται ως άκρως εμπιστευτικά.**

2.3 Διαπολιτισμική καθοδήγηση

Η πολιτισμική ευαισθησία και ο αμοιβαίος σεβασμός θα πρέπει να αποτελέσουν αναπόσπαστο κομμάτι του προγράμματος καθοδήγησης. Διαπολιτισμικές δεξιότητες όπως το ανοιχτό, απροκατάληπτο πνεύμα, η προθυμία για διάλογο, ο σεβασμός για τις ιδέες και τον τρόπο ζωής των άλλων θα πρέπει να αποτελέσουν βασικά στοιχεία πάνω στα οποία οι καθοδηγητές θα οικοδομήσουν τη σχέση τους με τους καθοδηγούμενους. Η αποφυγή στερεοτύπων, προκατειλημμένων ιδεών και υποθέσεων όχι μόνο θα βοηθήσει τους καθοδηγητές να κάνουν τους καθοδηγούμενούς τους να νιώσουν πιο άνετα, αλλά επίσης θα τους επιτρέψει να αποκτήσουν βαθύτερη γνώση άλλων πολιτισμών. Οι καθοδηγητές θα πρέπει να είναι διατεθειμένοι να μεταβάλουν τις προσωπικές τους αντιλήψεις και να ξεκινήσουν τη σχέση τους με τον/την καθοδηγούμενο/-η, αφού πρώτα αποβάλουν τυχόν προϋπάρχουσες πολιτισμικές προκαταλήψεις.

Στα επόμενα κεφάλαια, θα αναφερθούμε στα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες που θα κληθούν να αναλάβουν οι καθοδηγητές. Αρχικά, θα ασχοληθούμε με την εκπαιδευτική υποστήριξη που μπορούν να προσφέρουν στους καθοδηγούμενούς τους και έπειτα, με τον τρόπο που μπορούν να συμβάλουν στην κοινωνική τους ένταξη. Στη συνέχεια, θα ακολουθήσουν οδηγίες και συμβουλές για τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να διαχειριστούν τη σχέση τόσο με τον/την καθοδηγούμενο/-η όσο και με τους γονείς και τους καθηγητές του/της.

3. Εκπαιδευτική Υποστήριξη

Οι καθοδηγούμενοι θα πρέπει να λάβουν στήριξη εκ μέρους των καθοδηγητών σε ό,τι αφορά την εκπαίδευση και την πορεία τους προς τη μάθηση στο νέο σχολείο. Πιο

συγκεκριμένα, ο καθοδηγητής θα πρέπει να βρίσκεται κοντά στον/στην καθοδηγούμενό/-ή του, όταν εκείνος/-η χρειαστεί διευκρινίσεις σε ορισμένες εργασίες ή βοήθεια σε σχολικές και γραφειοκρατικές διαδικασίες, στις εργασίες που ανατίθενται «για το σπίτι» καθώς και σε λοιπές σχολικές δραστηριότητες. Σε κάθε περίπτωση, είναι αναγκαίο οι καθοδηγητές να βοηθούν τους καθοδηγούμενούς τους, όταν αντιμετωπίζουν συναισθηματικά ή ψυχολογικά αδιέξοδα και νιώθουν την ανάγκη να συζητήσουν και να ζητήσουν τη συμβουλή του καθοδηγητή τους.

Βέβαια, σε αυτό το σημείο θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι ο καθοδηγητής δεν μπορεί να λειτουργεί ως νταντά ή ως μία δεύτερη πατρική φιγούρα. Επομένως, η στήριξη των καθοδηγητών προς τους καθοδηγούμενους θα πρέπει να παρέχεται στο μεγαλύτερο μέρος της κατά τη διάρκεια των συναντήσεων. Προς αποφυγή παρεξηγήσεων, ενθαρρύνουμε τον καθοδηγητή και τον/την καθοδηγούμενό/-ή του να συναντιούνται περισσότερες φορές από τις προβλεπόμενες συναντήσεις στο πλαίσιο του έργου αλλά αυτό εξαρτάται κατά περίπτωση καθώς και από τη σχέση που έχουν αναπτύξει μεταξύ τους τα δύο αυτά άτομα.

Επειδή ένα από τα μεγαλύτερα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι μαθητές ΥΤΧ κατά την πορεία ένταξής τους στην εκπαίδευση είναι **η γλώσσα** στην οποία διεξάγονται τα μαθήματα, ο καθοδηγητής θα πρέπει να εξασφαλίσει ότι ο/η καθοδηγούμενός/-ή του λαμβάνει υποστήριξη που αφορά την εκμάθηση της γλώσσας της χώρας υποδοχής (π.χ. προγράμματα ενισχυτικής γλωσσικής διδασκαλίας). Επίσης, θα ήταν πολύ χρήσιμη εκ μέρους του καθοδηγητή η παροχή διευκρινίσεων προς τον/την καθοδηγούμενο/-η σχετικά με την πραγματοποίηση σχολικών εργασιών «για το σπίτι», ενώ θα ήταν ακόμη πιο αποτελεσματική αν ο καθοδηγητής και ο/η καθοδηγούμενος/-η μιλούν την ίδια γλώσσα.

Επιπλέον, **οι σχολικές εκπαιδευτικές εκδρομές καθώς και λοιπές ομαδικές δραστηριότητες** αποτελούν μία ιδανική ευκαιρία για να αποκτήσουν οι καθοδηγούμενοι νέες γνώσεις με διασκεδαστικό τρόπο και συγχρόνως να έρθουν πιο κοντά με τους συμμαθητές τους. Ο καθοδηγητής για να είναι σίγουρος ότι ο/η καθοδηγούμενός/-ή του θα λάβει μέρος στις παραπάνω δραστηριότητες, θα πρέπει να του/της έχει εξηγήσει αναλυτικά τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για τη συμμετοχή του/της σε αυτή. Για παράδειγμα, μερικές φορές οι γονείς των μαθητών πρέπει να υπογράψουν μία υπεύθυνη δήλωση ή να καταβάλουν ένα χρηματικό ποσό για τη συμμετοχή των παιδιών τους σε μία εκδρομή. Για τον λόγο αυτό, ο καθοδηγητής θα πρέπει να βεβαιωθεί ότι ο/η καθοδηγούμενός/-ή του έχει κατανοήσει τις εν λόγω προϋποθέσεις και τις έχει εκπληρώσει έγκαιρα.

Επιπρόσθετα, είναι μείζονος σημασίας κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής υποστήριξης ο καθοδηγητής να προσπαθεί να κατανοήσει αν ο/η καθοδηγούμενος/-ή του δυσκολεύεται **να ακολουθήσει τον ρυθμό της τάξης του** και αν υπάρχουν προβλήματα που θα ήθελε να συζητήσει ο/η καθοδηγούμενος/-η μαζί του όσον αφορά τις μεθοδολογίες μάθησης ή/και διδασκαλίας. Ο καθοδηγητής θα πρέπει να ρωτά συχνά τον/την καθοδηγούμενο/-η για τους βαθμούς του/της στο σχολείο και αν υπάρχει κάτι που χρειάζεται βελτίωση. Οι απαντήσεις του καθοδηγούμενου ατόμου θα πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη και να καταγραφούν από τον καθοδηγητή, ούτως ώστε να τις μεταφέρει με μεγαλύτερη ευκολία στους καθηγητές του/της εν λόγω μαθητή/-θήτριας. Για παράδειγμα, ένας/μία καθοδηγούμενος/-η μπορεί να συναντά δυσκολίες στις εργασίες του μαθήματος της ιστορίας που ανατίθενται «για το σπίτι», επειδή είναι διατυπωμένες στα ιταλικά, με αποτέλεσμα να μην κατανοεί το μεγαλύτερο μέρος τους και παράλληλα, για κάποιο λόγο, να φοβάται να το πει στον καθηγητή της ιστορίας. Σε αυτή την περίπτωση, ο καθοδηγητής οφείλει να ακούσει με προσοχή τον/την καθοδηγούμενο/-η, να του/της προσφέρει συναισθηματική υποστήριξη και να τον/την ενθαρρύνει να μιλήσει στον καθηγητή του/της για το πρόβλημα που αντιμετωπίζει. Αν αυτό δεν συμβεί, τότε θα πρέπει ο ίδιος ο καθοδηγητής να ενημερώσει τον καθηγητή για αυτό το ζήτημα.

Για τον λόγο αυτό, κρίνεται αναγκαίο ο καθοδηγητής να παρακολουθεί κάθε πρόβλημα που εγείρεται και σχετίζεται με τον/την μαθητή/-θήτρια που καθοδηγεί.

Σε όλα τα παραπάνω αξίζει να προστεθεί ότι, αν οι καθοδηγητές επιθυμούν να προσφέρουν την καλύτερη δυνατή υποστήριξη στους καθοδηγούμενούς τους, θα πρέπει να αναλογιστούν τη δική τους σχολική εμπειρία, τις δύσκολες καταστάσεις που οι ίδιοι αντιμετώπισαν και έπειτα, να εστιάσουν στον τρόπο με τον οποίο τις ξεπέρασαν. Έτσι, θα μπορέσουν να δώσουν συμβουλές, παραδείγματα από την προσωπική τους πείρα και συναισθηματική υποστήριξη προς τους καθοδηγούμενους. Σε καμία περίπτωση οι μαθητές ΥΤΧ δεν θα πρέπει να νιώθουν ότι είναι μόνοι στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν.

Ο καθοδηγητής θα πρέπει να συναντά τον/την καθοδηγούμενο/-ή του σε τακτά χρονικά διαστήματα, δηλαδή τουλάχιστον μία φορά κάθε δύο εβδομάδες. Κάθε συνάντηση θα πρέπει να έχει τόση διάρκεια, ώστε να επαρκεί για να εκφράσει ο/η καθοδηγούμενος/-η όλες τις ανάγκες και τις ανησυχίες που έχει καθώς επίσης, για να λάβει τη στήριξη που χρειάζεται από τον καθοδηγητή του. Ο τόπος της συνάντησης πρόκειται να οριστεί κατόπιν συμφωνίας με τον/την καθοδηγούμενο/-η, λαμβάνοντας υπόψη ότι ο ιδανικός χώρος για αυτό τον σκοπό θα πρέπει να εξασφαλίζει ησυχία και

ιδιωτικότητα, ώστε καθοδηγητής-καθοδηγούμενος/-η να μπορούν να συζητήσουν άνετα για οποιοδήποτε θέμα.

4. Ενίσχυση Κοινωνικής Ένταξης

Εκτός όλων των άλλων, το πρόγραμμα καθοδήγησης αποσκοπεί στην ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης των καθοδηγούμενων. Η κοινωνική ένταξη των μαθητών ΥΤΧ στην κοινότητα του σχολείου είναι ζωτικής σημασίας, διότι τους επιτρέπει **να συμμετέχουν πλήρως στη σχολική ζωή, να αναπτύσσουν φιλικές σχέσεις** με τους συμμαθητές τους και να **νιώθουν ενταγμένοι** στη χώρα υποδοχής. Παράλληλα, δίνει τη δυνατότητα στους νεοαφιχθέντες μαθητές να μάθουν γρηγορότερα την εθνική γλώσσα και να συμμετάσχουν σε αθλητικές/πολιτιστικές εκδηλώσεις και δραστηριότητες που διοργανώνει το σχολείο τους.

Εκτός από τα γλωσσικά εμπόδια, ένας άλλος παράγοντας που μπορεί να παρακωλύσει τη διαδικασία της ένταξης των μαθητών ΥΤΧ στην εκπαίδευση είναι οι διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα στον πολιτισμό της χώρας υποδοχής και στο πολιτισμικό υπόβαθρο του/της καθοδηγούμενου/-ης.

Οι καθοδηγητές **για να ενισχύσουν την κοινωνική ένταξη των καθοδηγούμενων**, θα πρέπει να προσπαθήσουν να μάθουν πώς τα πηγαίνουν οι καθοδηγούμενοι στο σχολείο, τι τους αρέσει, ποια είναι τα χόμπι τους και στη συνέχεια, να αξιοποιήσουν αυτές τις πληροφορίες **για να τους ενθαρρύνουν** να συμμετέχουν ενεργά στις εξωσχολικές δραστηριότητες του σχολείου τους (π.χ. σχολική ομάδα ποδοσφαίρου). Ακόμη, ο καθοδηγητής θα μπορούσε να συστήσει τον/την καθοδηγούμενο/-η σε άλλους μαθητές που πιθανότατα έχουν κοινές απόψεις/κοινά ενδιαφέροντα και έτσι, να τον/τη βοηθήσει να γνωρίσει νέα άτομα στο σχολείο που φοιτά.

Το πιο σημαντικό είναι, όμως, ο καθοδηγητής να είναι παρών και να ακούει προσεκτικά τα προβλήματα ένταξης που αντιμετωπίζει ο/η καθοδηγούμενός/-ή του, να προσπαθεί να τον/τη συμβουλευτεί και τέλος, να τον/τη βοηθήσει να σκεφτεί θετικά. Αν ο καθοδηγητής επιθυμεί να κάνει όλα αυτά, θα πρέπει να βασιστεί στις προσωπικές του εμπειρίες, όταν στο παρελθόν ο ίδιος είχε αντιμετωπίσει παρόμοια προβλήματα. Με αυτό τον τρόπο, θα μπορέσει να δώσει τις κατάλληλες συμβουλές στον/στην καθοδηγούμενο/-η και συγχρόνως να τον/την κάνει να αισθανθεί ότι έχει στο πλευρό του/της έναν άνθρωπο που τον/την καταλαβαίνει πραγματικά.

Σε περίπτωση που οι καθοδηγούμενοι δυσκολεύονται να αναπτύξουν καλές σχέσεις με τους συμμαθητές τους ή έχουν βιώσει **δυσάρεστες εμπειρίες εντός του σχολείου** (π.χ. εκφοβισμός), ο καθοδηγητής θα πρέπει να κατανοήσει σε ποιο βαθμό οι καταστάσεις αυτές επηρεάζουν τον/την καθοδηγούμενο/-ή του και να σκεφτεί πιθανές **λύσεις**. Ανάλογα με την ένταση του προβλήματος, ο καθοδηγητής θα πρέπει να κρίνει εάν πρέπει να ενημερώσει τους καθηγητές ή/και τους γονείς του/της καθοδηγούμενου/-ης μαθητή/-θήτριας.

Τελευταίο αλλά εξίσου σημαντικό, προς αποφυγή παρεξηγήσεων και λοιπών προβλημάτων λόγω πολιτισμικών διαφορών, είναι ο καθοδηγητής να δίνει χώρο στον/στην καθοδηγούμενο/-η, ώστε να εκφράζει ανοιχτά τα προβλήματα που αντιμετωπίζει, και να τα συζητά μαζί του με σεβασμό και χωρίς προκαταλήψεις. Ο καθοδηγητής δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να υπονομεύσει ή να υποτιμήσει το πολιτισμικό υπόβαθρο των καθοδηγούμενων του αλλά ούτε να προσπαθήσει να εξηγήσει τις διαφορές νοοτροπίας που παρατηρούνται μεταξύ διαφορετικών πολιτισμών χρησιμοποιώντας μία λογική «σωστού-λάθους». Η κατανόηση της τοπικής κουλτούρας της χώρας υποδοχής εκ μέρους των καθοδηγούμενων είναι εξίσου σημαντική με τον σεβασμό που θα πρέπει να επιδεικνύεται προς το πολιτισμικό τους υπόβαθρο.

5. Οδηγίες και Συμβουλές για να διαμορφώσετε μία καλή σχέση με τους καθοδηγούμενους

Για να αναπτυχθεί μία καλή σχέση καθοδηγητή-καθοδηγούμενου/-ης κρίνεται αναγκαία η επίτευξη όλων των προαναφερθέντων στόχων του προγράμματος καθοδήγησης. Οι καθοδηγούμενοι μαθητές θα πρέπει να αισθάνονται άνεση και ασφάλεια, ότι τους αντιμετωπίζουν με σεβασμό, τους ακούν και τους καταλαβαίνουν.

Επομένως, για την ανάπτυξη μίας ισχυρής σχέσης καθοδηγητή-καθοδηγούμενου/-ης απαιτείται:

- Δέσμευση και συμμετοχή,
- Σεβασμός και εμπιστοσύνη,
- Κατανόηση και ενεργός ακρόαση.

Η δέσμευση είναι μία παράμετρος μείζονος σημασίας. Αν και η ανάληψη του ρόλου του καθοδηγητή αποτελεί εθελοντική δραστηριότητα, δεν σημαίνει ότι πρόκειται για μία εργασία που δεν απαιτεί καμία προσπάθεια και καθόλου χρόνο. Ο καθοδηγητής για να δείξει τη δέσμευσή του προς τον/την καθοδηγούμενο/-η και τη **συμμετοχή** του

σε αυτή τη σχέση, θα πρέπει να επικοινωνεί συχνά μαζί του/της μέσω γραπτών κειμένων, να οργανώνει διασκεδαστικές δραστηριότητες για να γνωριστούν οι δυο τους καλύτερα (π.χ. να πάνε για παγωτό, να παρακολουθήσουν έναν αγώνα ποδοσφαίρου), να τον/την ενημερώνει σε περίπτωση που γίνει κάποια αλλαγή στις προγραμματισμένες δραστηριότητες/συναντήσεις και ούτω καθεξής. Επιπλέον, εάν ο/η καθοδηγούμενος/-η προσπαθήσει να επικοινωνήσει με τον καθοδηγητή, ο καθοδηγητής θα πρέπει να ανταποκριθεί άμεσα στο κάλεσμά του/της, ακόμη και αν δεν είναι διαθέσιμος τη δεδομένη στιγμή. Σε αυτή την περίπτωση, καλό θα ήταν ο καθοδηγητής να εξηγήσει στον/στην καθοδηγούμενο/-η ότι αδυνατεί να επικοινωνήσει μαζί του εκείνη τη στιγμή και να προγραμματίσει μία συνάντηση ή μία τηλεφωνική συνομιλία μαζί του/της όσο το δυνατόν πιο σύντομα. Θα πρέπει να καταστεί σαφές στον/στην καθοδηγούμενο/-η ότι αν ο καθοδηγητής του/της δεν του απαντήσει αμέσως, δεν σημαίνει ότι έχει κάποιο προσωπικό πρόβλημα είτε μαζί του/της είτε στη σχέση που έχουν αναπτύξει μεταξύ τους.

Ο σεβασμός και η εμπιστοσύνη είναι εξίσου σημαντικά στοιχεία, διότι αν το καθοδηγούμενο άτομο αισθάνεται ότι λείπουν από τη σχέση του με τον καθοδηγητή, δεν πρόκειται να μοιραστεί τους φόβους και τις ανησυχίες του μαζί του. Οι καθοδηγητές για να ενισχύσουν την εμπιστοσύνη των καθοδηγούμενων τους στο πρόσωπό τους, θα πρέπει να είναι ειλικρινείς απέναντί τους, να εκτιμούν τον χρόνο που αφιερώνουν και να μην αποφεύγουν τις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει (π.χ. να οργανώνουν συναντήσεις με τους καθοδηγούμενους και τελικά, να μην εμφανίζονται καθόλου σε αυτές). Παράλληλα, οφείλουν να τηρούν την εμπιστευτικότητα όλων των πληροφοριών που τους εκμυστηρεύονται οι καθοδηγούμενοι, με εξαίρεση την περίπτωση που είναι αναγκαίο να ενημερωθούν οι καθηγητές ή οι γονείς του/της καθοδηγούμενου/-ης. Ωστόσο, ακόμη και σε αυτή την περίπτωση, θα πρέπει να συζητούν τους λόγους για τους οποίους κρίνεται αυτό απαραίτητο και να ζητούν τη συγκατάθεση του/της καθοδηγούμενου/-ης μαθητή/-θήτριας. Εκτός από αυτό, δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να τους κοροϊδέψουν για κάτι που είπαν αλλά αντίθετα θα πρέπει να τους συμπεριφέρονται δίκαια. Συνεχίζοντας, η σχέση καθοδηγητή-καθοδηγούμενου/-ης θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από ισορροπία, δηλαδή να μην είναι ούτε πολύ στενή αλλά ούτε και τελείως απόμακρη. Αυτό σημαίνει ότι ο καθοδηγητής θα βρίσκεται κοντά στον/στην καθοδηγούμενο/-η του, αλλά όχι σε υπερβολικό βαθμό, και θα δένεται μαζί του/της συναισθηματικά, αλλά όχι ως φίλος.

Η κατανόηση και η ενεργός ακρόαση από την πλευρά του καθοδηγητή του επιτρέπουν να δίνει χώρο στον/στην καθοδηγούμενο/-η και συγχρόνως να του/της παρέχει

συναισθηματική υποστήριξη, ενημέρωση και συμβουλές. Επομένως, η ενσυναισθητική συμπεριφορά σε συνδυασμό με την ενεργητική ακρόαση θα πρέπει να είναι σταθερά χαρακτηριστικά του καθοδηγητή καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος καθοδήγησης. Για τον λόγο αυτό, οι καθοδηγητές θα πρέπει να βεβαιωθούν ότι δίνουν επαρκή χώρο στους καθοδηγούμενούς τους, ώστε να μπορούν να εκφράζονται ελεύθερα. Όταν τους προτείνουν λύσεις ή τους δίνουν συμβουλές, θα πρέπει να είναι έτοιμοι να ακούσουν και τα αντεπιχειρήματα των καθοδηγούμενων τους και συνάμα να επιδεικνύουν δεκτικότητα και προθυμία για συζήτηση.

6. Επικοινωνία με τους γονείς των καθοδηγούμενων

Η επικοινωνία με τους γονείς των καθοδηγούμενων αποτελεί όχι μόνο μέρος του προγράμματος καθοδήγησης αλλά και μία μεγάλη πρόκληση για τους καθοδηγητές. Η προσέγγιση των γονέων και η ενημέρωσή τους για την πρόοδο των παιδιών τους συνήθως είναι μία διόλου ευχάριστη εμπειρία για τους καθοδηγητές, ιδίως αν υπάρχουν γλωσσικά εμπόδια μεταξύ των γονέων και του καθοδηγητή.

Εντούτοις, οι γονείς των καθοδηγούμενων θα πρέπει να νιώθουν ότι συμμετέχουν στο πρόγραμμα καθοδήγησης, όπως επίσης θα πρέπει να γνωρίζουν τι συμβαίνει με τα παιδιά τους και να συμμετέχουν έμπρακτα στην όλη διαδικασία. Εξάλλου, ας μην ξεχνάμε ότι η γονική συμμετοχή αποτελεί έναν από τους πυλώνες του έργου IntegratEd.

Επομένως, μία από τις βασικές αρμοδιότητες του καθοδηγητή θα είναι να βρει τον κατάλληλο τρόπο επικοινωνίας με τους γονείς των καθοδηγούμενων. Σε αυτό το σημείο, μπορούμε να προτείνουμε ορισμένες κατευθυντήριες αρχές που θα επιτρέψουν στους καθοδηγητές να διαχειριστούν με ενδεδειγμένο τρόπο τη σχέση τους με τους γονείς των καθοδηγούμενων.

Καταρχάς, η **ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ του καθοδηγητή και των γονέων** δεν χρειάζεται να είναι συχνή, ενώ μπορεί να πραγματοποιείται μέσω τηλεφώνου είτε με γραπτά μηνύματα είτε με τηλεφωνικές κλήσεις. Μία άλλη καλή ιδέα είναι να ανταλλάξουν στοιχεία επικοινωνίας ο καθοδηγητής με τους γονείς του/της καθοδηγούμενου/-ης, ούτως ώστε να μπορούν να επικοινωνήσουν μεταξύ τους ανά πάσα στιγμή. Η μεγαλύτερη ανταλλαγή πληροφοριών όσον αφορά το πρόγραμμα καθοδήγησης θα πραγματοποιηθεί με τη βοήθεια των εκπαιδευτικών που θα λάβουν μέρος σε αυτό. Κατά συνέπεια, το μεγαλύτερο μέρος της επικοινωνίας μεταξύ γονέων και καθοδηγητών θα γίνει με τη διαμεσολάβηση των καθηγητών των καθοδηγούμενων

μαθητών, με εξαίρεση ειδικές περιπτώσεις κατά τις οποίες οι γονείς θα πρέπει να ενημερωθούν άμεσα.

Σε τέτοιες περιπτώσεις, ο καθοδηγητής θα πρέπει:

- Να είναι ειλικρινής και ευγενικός,
- Να μην δείχνει ότι είναι αγχωμένος ή νευρικός,
- Να δίνει επαρκή χώρο και χρόνο στους γονείς των καθοδηγούμενων για να εκφράσουν τις απόψεις τους,
- Να δείχνει σεβασμό,
- Να είναι σε θέση να πει κάτι με διαφορετικά λόγια, δηλαδή να παραφράσει,
- Να λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι και οι γονείς των καθοδηγούμενων ενδέχεται να μη γνωρίζουν το ισχύον εκπαιδευτικό σύστημα και την εθνική κουλτούρα της χώρας υποδοχής, και
- Να εξασφαλίσει ότι οι γονείς έλαβαν όλες τις απαντήσεις που αναζητούσαν.

Ένα άλλο ζήτημα που θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη είναι ότι, ενώ είναι σημαντικό ο καθοδηγητής να ανταλλάσσει πληροφορίες με τους γονείς των μαθητών που καθοδηγεί, θα πρέπει οπωσδήποτε να διασφαλιστεί **η ιδιωτική ζωή** του/της καθοδηγούμενου/-ης και οι πληροφορίες που εκμυστηρεύεται στον καθοδηγητή θα πρέπει να έχουν εμπιστευτικό χαρακτήρα.

7. Επικοινωνία με τους καθηγητές των καθοδηγούμενων

Η επικοινωνία ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς και τους καθοδηγητές θα πρέπει να είναι πολύ πιο δομημένη σε σχέση με αυτή με τους γονείς των καθοδηγούμενων. Καθοδηγητές και εκπαιδευτικοί θα πρέπει να συναντιούνται τουλάχιστον **μία φορά τον μήνα** για να συζητούν την πορεία του προγράμματος καθοδήγησης, τις εμπειρίες που βιώνει ο/η καθοδηγούμενος/-η στο νέο σχολείο, τα προβλήματα που αντιμετωπίζει και ούτω καθεξής.

Οι καθοδηγητές για να προσφέρουν την καλύτερη δυνατή επικοινωνιακή εμπειρία, θα πρέπει **κρατούν αρχείο όλων των ζητημάτων** στα οποία βοήθησαν τους καθοδηγούμενους τους **σε γραπτή μορφή**, ούτως ώστε να τους είναι ευκολότερο να εξηγήσουν την όλη διαδικασία στους εκπαιδευτικούς. Τα αρχεία αυτά, είτε είναι σε έντυπη είτε σε ηλεκτρονική μορφή, δεν θα πρέπει να διατίθενται σε κανέναν άλλο εκτός από τους καθηγητές των καθοδηγούμενων.

Επιπλέον, οι καθοδηγητές για να προγραμματίσουν τις συναντήσεις με τους εκπαιδευτικούς, θα πρέπει να επιδείξουν ευελιξία, διότι οι εκπαιδευτικοί έχουν μεγάλο φόρτο εργασίας. Βέβαια, το καλύτερο θα ήταν οι καθοδηγητές να έχουν συνεννοηθεί με τους εκπαιδευτικούς από πιο πριν ποιες μέρες του μήνα διαθέτουν περισσότερο ελεύθερο χρόνο και έπειτα, να προγραμματίσουν σταθερά τις συναντήσεις εκείνες τις ημέρες, π.χ. πάντα την τελευταία εβδομάδα του μήνα.

Οι καθοδηγητές, εκτός από τις μηνιαίες συναντήσεις που θα έχουν με τους εκπαιδευτικούς, θα πρέπει να επικοινωνούν μαζί τους όποτε αυτό κρίνεται σκόπιμο. Με άλλα λόγια, όταν ο/η καθοδηγούμενος/-η έχει ανάγκη από βοήθεια που υπερβαίνει τις δυνατότητες του καθοδηγητή, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να ενημερώνονται, ώστε να μπορούν να επιληφθούν του θέματος από το σημείο εκείνο και εξής.

Πρωταρχική επιδίωξη του καθοδηγητή κατά την επικοινωνία του με τους εκπαιδευτικούς θα πρέπει να είναι η προώθηση των αναγκών του/της καθοδηγούμενου/-ής του και η αναζήτηση λύσεων σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς. Επομένως, ο διάλογος μεταξύ των δύο αυτών πλευρών θα πρέπει να είναι εποικοδομητικός και να επικεντρώνεται στη διαδικασία της καθοδήγησης.

8. Σχεδιασμός δραστηριοτήτων

Το πρόγραμμα καθοδήγησης προϋποθέτει πολύ καλή προετοιμασία και σχεδιασμό. Οι δραστηριότητες που καλείται να προγραμματίσει ο καθοδηγητής είναι οι εξής:

- Συναντήσεις με τον/την καθοδηγούμενο/-η (τουλάχιστον **1 κάθε δύο εβδομάδες**),
- Συναντήσεις με τους εκπαιδευτικούς (τουλάχιστον **1 κάθε μήνα**),
- Δραστηριότητες εκπαιδευτικής υποστήριξης, και
- Δραστηριότητες ενίσχυσης της κοινωνικής ένταξης των καθοδηγούμενων.

Σε αυτή την ενότητα, θα ασχοληθούμε με τον τρόπο που θα μας βοηθήσει να οργανώσουμε κατάλληλα τις συναντήσεις με τον/την καθοδηγούμενο/-η και τους εκπαιδευτικούς. Στις παρακάτω υποενότητες, θα εστιάσουμε στην οργάνωση αρχικά, δραστηριοτήτων εκπαιδευτικής υποστήριξης και κατόπιν, δραστηριοτήτων ενίσχυσης της κοινωνικής ένταξης των καθοδηγούμενων.

Αφού πρώτα θα έχουν σχηματιστεί τα ζεύγη καθοδηγητών-καθοδηγούμενων, ο καθοδηγητής για να οργανώσει **συναντήσεις με τον/την καθοδηγούμενο/-ή του**, θα

πρέπει να τον/τη ρωτήσει πότε είναι καλύτερα να προγραμματίσουν την πρώτη τους συνάντηση. Μία καλή ιδέα για να γίνει αυτό θα ήταν να τους δείξει σε ένα ημερολόγιο ποιες μέρες και ώρες θα είναι διαθέσιμος για τις επόμενες εβδομάδες.

Μόλις ο καθοδηγητής και ο/η καθοδηγούμενος/-η κανονίσουν την πρώτη τους συνάντηση, ο καθοδηγητής θα πρέπει να έχει προετοιμάσει ένα πλάνο συναντήσεων για να συναποφασίσει με το άτομο που καθοδηγεί την ημέρα που θα συναντιούνται κάθε εβδομάδα.

Ο πίνακας που ακολουθεί θα μπορούσε να βοηθήσει τόσο τους καθοδηγητές όσο και τους καθοδηγούμενους στο να έχουν μία σαφή εικόνα των καθημερινών τους δραστηριοτήτων σε εβδομαδιαία βάση. Μπορείτε να γράψετε στα κουτάκια τον ελεύθερο χρόνο που έχετε στη διάθεσή σας ανά ημέρα και στη συνέχεια, να σημειώσετε ποιες ημέρες μπορείτε ή όχι να προγραμματίσετε μία συνάντηση με τον/την καθοδηγούμενο/-η. Παρακάτω, βλέπετε ένα ενδεικτικό παράδειγμα του πίνακα που περιγράψαμε προηγουμένως.

1 ^η εβδομάδα Οκτωβρίου	Δευτέρα	Τρίτη	Τετάρτη	Πέμπτη	Παρασκευή	Σάββατο	Κυριακή
π.μ.	-	-	-	-	-	8-12	-
μ.μ.	3-5	-	4-5	3-4	-	3-5	-
Να σημειώσετε με πράσινο χρώμα τη διαθεσιμότητα που έχετε για συναντήσεις.							

Ένα παρόμοιο εργαλείο θα μπορούσε να βοηθήσει στον προγραμματισμό **των συναντήσεων με τους εκπαιδευτικούς**. Ωστόσο, επειδή οι εκπαιδευτικοί έχουν πολλές επαγγελματικές υποχρεώσεις, καλό θα ήταν ο καθοδηγητής να είναι όσο το δυνατόν πιο πρόθυμος να τους διευκολύνει και να προσπαθήσει να προγραμματίσει τις συναντήσεις όποτε τους βολεύει καλύτερα.

Ακόμη, ο καθοδηγητής για να είναι προετοιμασμένος σε κάθε **συνάντηση με τον/την καθοδηγούμενό/-ή του**, και ειδικά στην αρχή της σχέσης του με το άτομο αυτό, θα πρέπει να έχει σκεφτεί κάποιες στρατηγικές «για να σπάσει τον πάγο». Για παράδειγμα, θα μπορούσε να σκεφτεί πιθανά θέματα συζήτησης, κοινά ενδιαφέροντα και ασχολίες που ίσως έχει με τον/την καθοδηγούμενό/-ή του και ούτω καθεξής. Πέραν αυτού, ο καθοδηγητής για να αντλήσει τις πληροφορίες που χρειάζεται για να

προχωρήσει στο έργο της εκπαιδευτικής υποστήριξης του/της καθοδηγούμενου/-ης, θα πρέπει να ζητήσει από το άτομο που καθοδηγεί να του περιγράψει το πρόγραμμα των μαθημάτων του.

Σε ό,τι αφορά τις **συναντήσεις με τους εκπαιδευτικούς**, προτείνεται στους καθοδηγητές να έχουν προετοιμάσει μία λίστα με όλες τις δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν στη διάρκεια του μήνα, τα ζητήματα που συζητήσαν με τους καθοδηγούμενούς τους, όπως επίσης, τα προβλήματα ή τις δυσκολίες που έχουν αντιμετωπίσει μέχρι στιγμής οι μαθητές αυτοί σε εκπαιδευτικό και κοινωνικό επίπεδο.

Τέλος, οι καθοδηγητές θα εφοδιαστούν με ένα **ημερολόγιο** στο οποίο θα καταγράφουν όχι μόνο την πρόοδο των καθοδηγούμενων τους και τα προβλήματα που αντιμετώπισαν αλλά και προτεινόμενες λύσεις που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν.

8.1 Προγραμματισμός δραστηριοτήτων εκπαιδευτικής υποστήριξης

Οι καθοδηγητές, πριν προγραμματίσουν το σύνολο των δραστηριοτήτων εκπαιδευτικής υποστήριξης, θα πρέπει να γνωρίζουν ποια είναι **τα δυνατά και τα αδύνατα σημεία των καθοδηγούμενων τους** και να τους ρωτήσουν τι τους φαίνεται πιο δύσκολο. Κατά τη διάρκεια των εβδομαδιαίων συναντήσεων ή μέσω γραπτών μηνυμάτων/τηλεφωνικών κλήσεων, οι πληροφορίες αυτές θα αποκαλυφθούν και θα αποτελέσουν τη βάση πάνω στην οποία θα στηριχθεί η υλοποίηση της εκπαιδευτικής υποστήριξης των καθοδηγούμενων.

Όπως είναι φυσικό, οι καθοδηγητές θα πρέπει να αφιερώνουν ορισμένες ώρες την εβδομάδα στις δραστηριότητες εκπαιδευτικής υποστήριξης. Όταν ο/η καθοδηγούμενος/-η αναφέρει ότι χρειάζεται βοήθεια σε κάτι, ο καθοδηγητής του/της θα πρέπει να προσπαθεί να τον/τη βοηθήσει, ενώ σε περίπτωση που δεν είναι διαθέσιμος ή επαρκώς καταρτισμένος στο συγκεκριμένο θέμα, θα πρέπει να μπορεί να του/της προτείνει μία εναλλακτική λύση.

Το καλύτερο θα ήταν τόσο για τον καθοδηγητή όσο και για τον/την καθοδηγούμενό/-ή του να προγραμματίσουν μία συνάντηση στη διάρκεια της οποίας θα ασχοληθούν με δραστηριότητες εκπαιδευτικής υποστήριξης. Αυτό θα μπορούσε να γίνει είτε την προκαθορισμένη ημέρα συνάντησης καθοδηγητή-καθοδηγούμενου/-ης είτε μία άλλη ημέρα ανάλογα με την εκάστοτε περίπτωση.

Οι δραστηριότητες εκπαιδευτικής υποστήριξης μπορούν να ποικίλλουν από την παροχή βοήθειας στις εργασίες «για το σπίτι» μέχρι τη βοήθεια σε θέματα συμπλήρωσης εγγράφων (π.χ. κατανόηση γραφειοκρατικών διαδικασιών, συμπλήρωση

των πεδίων μίας φόρμας με τα απαιτούμενα στοιχεία). Επομένως, οι καθοδηγητές θα πρέπει να προσπαθούν να αφιερώνουν ένα μέρος από τον διαθέσιμο χρόνο τους για να ανταποκρίνονται στις εκπαιδευτικές ανάγκες των καθοδηγούμενων τους.

8.2 Προγραμματισμός δραστηριοτήτων κοινωνικής ένταξης

Η ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης των καθοδηγούμενων αποτελεί τον άλλο πυλώνα του προγράμματος καθοδήγησης. Οι καθοδηγητές για να πετύχουν αυτό τον στόχο θα μπορούσαν να προτείνουν ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων. Για παράδειγμα, θα μπορούσαν να λάβουν μέρος σε διάφορες σχολικές εκδηλώσεις και αθλητικούς αγώνες (π.χ. ποδοσφαίρου, βόλεϊ κ.α.), να δουν μία ταινία με τους μαθητές που καθοδηγούν και ούτω καθεξής. Είναι πολύ σημαντικό ο καθοδηγητής να προσπαθεί να συμπεριλάβει τον/την καθοδηγούμενό/-ή του σε αυτού του είδους τις κοινωνικές δραστηριότητες και να αφιερώνει προσωπικό χρόνο για να διασκεδάσει μαζί του/της.

Για τον λόγο αυτό, ο καθοδηγητής θα πρέπει να βεβαιωθεί ότι ο/η καθοδηγούμενός/-ή του είναι πλήρως ενημερωμένος για όλες τις κοινωνικές δραστηριότητες που διοργανώνει το σχολείο του/της και παράλληλα, να του/της προτείνει ορισμένες από αυτές. Βέβαια, ο καθοδηγητής θα πρέπει να παρατηρήσει τι αρέσει περισσότερο στον/στη μαθητή/-θήτριά που καθοδηγεί προκειμένου να τον/την πείσει ευκολότερα να συμμετάσχει στις εν λόγω δραστηριότητες.

Συνιστάται ιδιαίτερα στον καθοδηγητή να διοργανώνει τουλάχιστον μία κοινωνική εκδήλωση κάθε μήνα. Ασφαλώς, το καλύτερο που θα μπορούσε να συμβεί, θα ήταν ο καθοδηγητής και ο/η καθοδηγούμενος/-η να γίνουν φίλοι στη διάρκεια του προγράμματος καθοδήγησης και να συμμετέχουν μαζί σε πολύ περισσότερες κοινωνικές δραστηριότητες. Όμως, ακόμη και αν αυτό δεν συμβεί, αρκεί ο προγραμματισμός τουλάχιστον μίας κοινωνικής δραστηριότητας τον μήνα.

9. Πηγές-Βίντεο

Εδώ, μπορείτε να παρακολουθήσετε μερικά βίντεο, τα οποία παρουσιάζουν προγράμματα καθοδήγησης που συνέβαλαν θετικά στην ένταξη των καθοδηγούμενων στην εκάστοτε περίπτωση:

- Relationship mentor – mentee:
<https://www.youtube.com/watch?v=JEbad3WM-Hw>
- University of Southampton, intercultural peer mentoring scheme:
<https://www.youtube.com/watch?v=dV8F0xryX-g>
- Lori Hunt, the power of mentoring, TED talks:
<https://www.youtube.com/watch?v=Atme26C0I5E>
- Patrick Bouland, failure and the importance of mentoring, TED talks:
www.youtube.com/watch?v=-o-uGCPnHCw

Παράρτημα Ι – Πρότυπο Ημερολογίου Καθοδηγητή

*Ο παρακάτω πίνακας θα πρέπει να αναπαράγεται μετά από κάθε συνάντηση με τον/την καθοδηγούμενο/-η ή όποτε ο/η καθοδηγητής/-γήτρια κρίνει αναγκαίο να κρατήσει σημειώσεις για την πορεία του/της.

Όνομα, Επώνυμο:

Σχολείο:

Ημερομηνία:

Αριθμός Συνάντησης:

Να αναφέρετε τα θέματα που συζητήσατε κατά τη διάρκεια της συνάντησης (όχι μόνο εκπαιδευτικά θέματα αλλά και ζητήματα κοινωνικής ενσωμάτωσης):

Τι πρόοδος σημειώθηκε πάνω στα ζητήματα που συζητήθηκαν;

Θεωρείτε ότι οι συναντήσεις με τον/την καθοδηγούμενο/-η **πηγαίνουν** καλά; Ναι./Όχι.

Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Η μαθησιακή μου πορεία

Ποιες από τις εμπειρίες/δεξιότητες που έχω αποκτήσει στο παρελθόν είναι σχετικές με τον ρόλο που ενσαρκώνω ως καθοδηγητής/-γήτρια;

Ποιες ικανότητες/δεξιότητες έχω αποκτήσει και αναπτύξει μέχρι στιγμής; Τι έχω πετύχει μέχρι τώρα ως καθοδηγητής/-γήτρια;

Πώς μπορώ να βελτιωθώ, ώστε να βοηθήσω πιο αποτελεσματικά το άτομο που καθοδηγώ;

Αντιμετώπισα δυσκολίες στην επικοινωνία μου με το/τα άτομο/-α που καθοδηγώ; Πώς θα μπορούσα να βελτιώσω την κατάσταση;

Νιώθω ότι οι καθηγητές μου με στηρίζουν στον ρόλο που έχω αναλάβει ως καθοδηγητής/-γήτρια;

Πώς εξελίσσεται το πρόγραμμα καθοδήγησης;

Σημειώσεις

Παράρτημα II – Πρότυπο Ημερολογίου Καθοδηγούμενου/-ης

* Ο παρακάτω πίνακας θα πρέπει να αναπαράγεται σε κάθε συνάντηση ή όποτε ο/η καθοδηγούμενος/-η κρίνει αναγκαίο να κρατήσει σημειώσεις για την πορεία του/της.

Όνομα, Επώνυμο:

Σχολείο:

Καθοδηγητής/-γήτρια:

Ημερομηνία:

Είδος συνάντησης:

Εξ αποστάσεως:

- Whatsapp
- Facebook
- Τηλεφωνική κλήση
- Άλλο

Αν απαντήσατε «Άλλο», παρακαλώ
διευκρινίστε:

Δια ζώσης:

Τόπος συνάντησης:

Διάρκεια συνάντησης:

Θέματα που συζητήθηκαν κατά τη διάρκεια της συνάντησης.

Αξιολόγηση της συνάντησης

Τι μου άρεσε σε αυτή τη συνάντηση;

Τι δεν μου άρεσε σε αυτή τη συνάντηση;

Τι δυσκολίες προέκυψαν;

Πώς αντιμετωπίσα αυτές τις δυσκολίες;

Πώς με βοήθησε ο/η καθοδηγητής/-γήτριά μου να ξεπεράσω αυτές τις δυσκολίες;

Ποιοι είναι οι επόμενοι στόχοι/τα επόμενα βήματά μου;

Πώς εξελίσσεται το πρόγραμμα καθοδήγησης;

Σημειώσεις

A large empty rectangular box with a thin red border, intended for taking notes.

Παράρτημα III - Πρότυπο Χρονοδιαγράμματος Συναντήσεων

Καθοδηγητής/-γήτρια:				Καθοδηγούμενος/-η:			
Μήνας							
1 ^η Εβδομάδα	Δευτέρα	Τρίτη	Τετάρτη	Πέμπτη	Παρασκευή	Σάββατο	Κυριακή
π.μ.							
μ.μ.							
2 ^η Εβδομάδα	Δευτέρα	Τρίτη	Τετάρτη	Πέμπτη	Παρασκευή	Σάββατο	Κυριακή
π.μ.							
μ.μ.							
3 ^η Εβδομάδα	Δευτέρα	Τρίτη	Τετάρτη	Πέμπτη	Παρασκευή	Σάββατο	Κυριακή
π.μ.							
μ.μ.							
4 ^η Εβδομάδα	Δευτέρα	Τρίτη	Τετάρτη	Πέμπτη	Παρασκευή	Σάββατο	Κυριακή
π.μ.							

1^η Εβδομάδα	Δευτέρα	Τρίτη	Τετάρτη	Πέμπτη	Παρασκευή	Σάββατο	Κυριακή
-----------------------------------	----------------	--------------	----------------	---------------	------------------	----------------	----------------

Να σημειώσετε με πράσινο χρώμα τη διαθεσιμότητα που έχετε για συναντήσεις.

Κατά τη διάρκεια των Σαββατοκύριακων, μπορείτε να προγραμματίσετε δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου, όπως π.χ. να πάτε για φαγητό με τον/την καθοδηγούμενο/-η, να δείτε μαζί μία ταινία, να τον/τη βοηθήσετε στα μαθήματα του σχολείου κτλ.